

Tulevaisuuden yrittäjyyden työkuultuuri 30.10.2025

- strategiset valinnat
- vahvuuksien rakentaminen
- uudenlaiset toimintatavat

Jussi Hietala

Tavoitteena on katsoa omaa toimintaa kuin ulkopuolisena

- Miten ympäristöni muuttuu - tai on jo muuttunut?
- Mitkä ovat tulevaisuudessa mahdollisia - tai välttämättömiä - vahvuuksiani?
- Millä uusilla toimintatavoilla voin viedä yritykseni toimintaa uusille urille?

Uusia mahdollisuuksia, uudenlaista toimintakulttuuria

- Verkostomainen toimintatapa
 - Jatkuvasti lisääntyy tapa toimia verkostona, jossa useat yritykset (tai muut tahot) yhdistävät voimansa saavuttaakseen päämäärän, ilman raskasta rakennetta
 - Yksi esimerkki on alustatalous
- Tiedolla johtaminen
 - Tietoa on saatavilla koko ajan enemmän. Haasteena on valjastaa se palvelemaan yritystoimintaa
- Arvostusten eriytyminen
 - Yhtenäiskulttuuri jatkaa hajoamistaan. Asiakaskunta muodostuu arvostuksiltaan yhä erilaisemmista ryhmistä. Asiakkaiden ymmärtäminen on yhä tärkeämpää.
- Työn ja asiakkaiden sijainnissa on yhä enemmän liikkumavaraa
 - Fokusoituminen oikeisiin asiakkaisiin on yhä tärkeämpää
- Tuotteista palvelukokonaisuuksiksi
 - Kokonaisvaltainen, helppo tuote-palvelu-kokonaisuus on usein voittava ratkaisu!
 - Asiakkaan ymmärtäminen tärkeää tässäkin!

Yrittäjien arvomaailman muutoksia vuoden 2000 jälkeen

Mutta samaan aikaan yrittäjien väliset erot ovat kasvaneet

Lähde: Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrit

Euroopan unionin
osarahoittama

Työkulttuurin muutoksia - vaikuttavatko sinuun?

- Työ muuttuu enemmän mikroyrittäjyydeksi, erilaiset alustapalvelut yleistyy, ei olla enää vain yhden työnantajan palveluksessa vaan tarjotaan palvelua alustan kautta usealle yritykselle, esim. markkinoinnissa: Freelancer-osaamista ilman päänsärkyä | Freedomly
- edellä mainittua ajaa se, että ihmisten vapaudenhalu kasvaa, halutaan valita työajat ja säädellä itse sitä, paljonko antaa aikaa ja muuta resurssiaan yritykselle
- Ylimääräinen vapaa-aika on halutumpaa kuin kasvava palkka (eli bonuksena vaikkapa ylimääräinen vapaapäivä on halutumpi kuin 100 € lisärahabonus)
- Eläkeiän nousu --> ammatinvaihto useamman kerran elämässä?
- Yrityksen arvot ja toimintatavat tulee kohdata henkilön omat arvot --> jos ei, niin aiheuttaa pahaa oloa, huojuntaa, irtisanoutumista.
- Sitoutumattomuus, pitkä työura yhdessä paikassa ei ole meriitti vaan se, että miten paljon olet kokenut ja nähnyt "maailmaa"
- Uralla eteneminen "alhaalta ylöspäin" ei ole enää tavoiteltava asia vaan halutaan merkitystä. Myöskään johtajapaikat eivät ole yhtä tavoiteltuja kuin ennen. Tämä ei niinkään johdu siitä, etteikö haluttaisi ottaa vastuuta vaan johtajan työ nähdään liian stressaavana ja aikaa vievänä. Miksi ponnistella jos nykyisenkin työn palkka riittää?
- Tekoäly haastaa, miten tulevaisuuden osaajat osaa arvioida tekoälyn tuottamaa sisältöä jos eivät ole ns. "oikeasti" itse koskaan vaikkapa strategiaa jumpanneet aasta alkaen, miten kehittyä kyseenalaistamisen taito?
- Yrittäjyys nähdään ihailtavana
- Semmonen pointti myös, että lukioihin (ainakin maaseudulla) ohjautuu yhä vähemmän poikia. Mihin se johtaa? Suurin osa suosittujen lukioiden opiskelijoista on tyttöjä – professorin mielestä ilmiö on haitaksi...

Palautetaan mieleen muutosten megatrendit

- Megatrendit ovat laajoja, pitkäkestoisia, yleensä kansainvälisiä tai globaaleja muutuskulkuja.
- Osa megatrendeistä, kuten ilmaston, väestön tai säätelyn muutokset, vaikuttavat suoraan toiminnan edellytyksiin.
- On huomattava myös “pehmeät megatrendit” eli ihmisten arvojen ja ajattelun muutokset.
- Ihmisten ymmärtäminen johtaa yleensä myös kaupalliseen menestykseen!

MAAPERÄ KÖYHTYY

Nykyisellä tahdilla 90 prosenttia maaperästä on köyhtynyt vuoteen 2050 mennessä ja multava maa uhkaa loppua maailmasta 60 vuodessa. Ilmaston kuumeneminen pahentaa tilannetta äärisääolojen yleistymisen myötä. Ehkäisemällä eroosiota ja sitomalla hiilidioksidia maaperään voidaan lisätä ruokaturvaa ja samalla myös hillitä ilmaston kuumenemista.

JÄTTEIDEN MÄÄRÄ KASVAA

Nopean kaupungistumisen, ylikulutuksen ja kasvavan väestön takia maailmassa tuotetun jätteen määrän arvioidaan kasvavan 70 % vuoteen 2050 mennessä. Suomalaiset tuottavat jätettä 600 kg vuodessa (2020) ja määrän arvioidaan kasvavan. Myös jätevesien lääkeainejäämät ovat lisääntyneet. Jätteiden määrän vähentäminen edellyttää siirtymistä kiertotalouteen: jätteen synnyn ehkäisyä fiksulla tuotesuunnittelulla, materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä sekä haitallisten kemikaalien ja materiaalien poistamista kierrosta.

YMMÄRRYS LUONNON ITSEISARVOSTA VAHVISTUU

Ihmisten ympäristötietoisuus lisääntyy. Luontoon ei suhtauduta enää vain ihmisen hyödynnettävissä olevana resurssina, vaan hyvinvoiva luonto ymmärretään itseisarvona, jonka varaan myös ihmisen hyvinvointi rakentuu. Tietoisuudesta laajamittaisiin tekoihin on kuitenkin vielä matkaa.

TIETOINEN PIITTAAMATTOMUUS YMPÄRISTÖN TILASTA LISÄÄNTYY

Tieto ympäristön tilan heikkenemisestä on kaikkien saatavilla ja ympäristöaiheista uutisoidaan yhä enemmän. Monet eivät halua uskoa tai vähättelevät tieteen esille nostamia ongelmia ja valitsevat elää kuten aina ennenkin. Jännite ympäristötekoja vaativien ja niitä väheksyvien välillä kasvaa.

MUUNLAJISTEN OIKEUDET VAHVISTUVAT

Ymmärrys muunlajisten, eli muuta lajia kuin ihmistä edustavien eläinten hyvinvoinnista lisääntyy. Turkistarhaus on kielletty jo 15 Euroopan maassa, ja keskustelu eläinten oikeuksista on voimistunut myös Suomessa.

MERTEN TILA HUONONEE

Merten lämpeneminen ja happamoituminen tuhoaa koralliriuttoja ja muita merten herkkiä ekosysteemejä. Se vaikuttaa myös merten kykyyn sitoa hiiltä ja pitkällä aikavälillä merivirtoihin. Ravinnepäästöt lisäävät rehevöitymistä ja aiheuttavat happikatoa. Merten tilan heikkeneminen uhkaa myös elinkeinoja ja ruokaturvaa. Ilmastotoilla, merten suojelulla ja ravinnepäästöjen hillitsemisellä voidaan vaikuttaa merten tilaan.

HUOLTOSUHDE HEIKKENEE

Väestö vanhenee ja työikäinen väestö vähenee. Tämä heikentää huoltosuhdetta, eli kasvattaa lasten ja vanhuseläkeikäisten määrää suhteessa työikäiseen väestöön, ja haastaa pohtimaan, miten yhteiskunnan palveluiden laatu ja saatavuus varmistetaan. Työperäisen maahanmuuton tarve kasvaa.

ELINIÄT PITENEVÄT JA VÄESTÖ VANHENE

Ihmiset elävät pidempään ja väestö vanhenee. Vauraissa yhteiskunnissa syntyvyys laskee etenkin vähemmän koulutettujen keskuudessa ja nuoret ovat vähemmistö. Vanhenevalle väestölle suunnattujen palveluiden tarve lisääntyy. Toisaalta ihmisen toimintakyky voi tulevaisuudessa olla ikää määrittävämpi tekijä ja hoitomuodot ikääntymisen hidastamiseksi saattavat lisääntyä.

VÄESTÖ KESKITTYY

Suomessa väestö on keskittynyt eteläiseen Suomeen ja muutamaan suureen kasvukeskukseen. Syrjäisemmillä seuduilla väestö vähenee ja ikääntyneen väestön osuus kasvaa.

Ero kasvukeskusten ja muuttotappiokuntien välillä syvenee, vaikka korona-aikana alkanut muuttoliike ja monipaikkaisuus ovat lieventäneet monien kuntien ja alueiden muuttotappiota.

KAUPUNGISTUMINEN JATKUU

Muutto maalta kaupunkeihin jatkuu globaalisti. Vuonna 2050 lähes 70 prosenttia maailman ihmisistä asuu kaupungeissa.

Nopea väestönkasvu haastaa kaupunkien infrastruktuuria erityisesti Aasian ja Afrikan megakaupungeissa, ja väestö eriarvoistuu. Kaupunkien mahdollisuudet kestävien ratkaisujen kehittämisessä ovat suuret, jos kaupunkisuunnitteluun panostetaan riittävästi.

GLOBALIT MUUTTOLIIKKEET LISÄÄNTYVÄT

Globalit muuttoliikkeet lisääntyvät toimeentulon muutoksen, kaupungistumisen, sotien ja ympäristön muutosten myötä. Ilmaston kuumeneminen tekee alueita asuinkelvottomiksi.

Myös Suomeen suuntautuva maahanmuutto lisääntyy, jolloin kotouttamisen merkitys korostuu.

PANDEMIAT JA EPIDEMIA YLEISTYVÄT

Ihmisen toiminta lisää laajalle levinneiden epidemioiden ja pandemioiden todennäköisyyttä. Luonnonympäristöjen pirstaloituminen kaventaa eläinten elintilaa, jolloin eläinten taudit tarttuvat helpommin ihmisiin. Ilmaston kuumenemisen pahentamat tulvat ja kuivuudet lisäävät tartuntatauteja. Liikkuvuus edistää tautien nopeaa leviämistä.

Tulevia pandemioita voidaan ehkäistä vaalimalla eläinten elinympäristöjä ja luonnon monimuotoisuutta.

MIELENTERVEYSONGELMAT LISÄÄNTYVÄT

Mielenterveysongelmat lisääntyvät erityisesti nuorilla.

Työpoissaolojen ja työkyvyttömyyden taustalla vaikuttavat yhä useammin mielenterveydelliset syyt. Kuormitusta lisäävät erilaiset kriisit, informaatiotulva, kilpailuyhteiskunta ja elämän monimutkaistuminen. Samaan aikaan huono-osaisuus kasautuu.

Ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan riittäviä resursseja, monialaista yhteistyötä sekä huomion kiinnittämistä yksilön lisäksi yhteiskunnan rakenteisiin.

TERVEYTEEN LIITTYVÄT AJATTELUMALLIT MUUTTUVAT

Antibioottiresistenssin ja eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien yleistyminen haastavat kokonaisvaltaisempaan terveysajatteluun.

Ihmisten terveyden ymmärretään kytkeytyvän luonnon ja ympäristön hyvinvointiin. Sairauksien hoidon rinnalla korostuvat ennaltaehkäisevät toimet, kuten luonnon monimuotoisuuden lisääminen sekä ilmansaasteiden ja melusaasteen vähentäminen.

HYVINVOINTIKÄSITYS LAAJENEET

Toimeentulokeskeinen käsitys yksilön hyvinvoinnista laajenee ja sen rinnalla koetun, elämänlaatuun liittyvän hyvinvoinnin merkitys kasvaa. Hyvinvointia ei mitata vain rahassa, vaan hyvinvoinnin lähteinä toimivat myös muut tekijät, kuten kestävät elämäntavat, sosiaaliset suhteet, merkityksellisyyden kokemukset ja mahdollisuus toimia yhteiseksi hyväksi.

JATKUVA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN KOROSTUU

Muuttuva työelämä ja yhteiskunta edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Uuden oppimisen, luovuuden, kokonaisuuksien hahmottamisen ja metataitojen merkitys kasvaa. Myös työurien pidentyminen lisää tarvetta jatkuvalla oppimiselle. Osaamisen kehittämisen rakenteisiin ja käytäntöihin kohdistuu kasvavaa muutospainetta.

ETÄ- JA HYBRIDITYÖ MUUTTA TYÖMARKKINOITA

Pandemia sai monet yhteiskunnat ottamaan digiloikan, kun etä- ja hybridityöt yleistyivät. Etätöiden yleistymisen myötä myös työnantajien tavat seurata työntekijöiden suoriutumista ja tehokkuutta ovat kehittyneet ja herättäneet kysymyksen työnantajan ja työntekijän välisestä luottamuksesta. Työmarkkinat muuttuvat, kun etänä työskentely mahdollistaa työn organisoimisen ja hajauttamisen uudella tavalla jopa globaalisti.

TYÖELÄMÄN KOHTAANTO- ONGELMAT LISÄÄNTYVÄT

Digitalisaatio muuttaa työtä vauraissa yhteiskunnissa. Työhön liittyvät kohtaanto-ongelmat lisääntyvät, kun tarjolla olevia tehtäviä vastaavia tekijöitä ei ole saatavilla, eivätkä työtä etsivät löydä osaamistaan vastaavaa työtä. Monet tehtävät automatisoidaan tai ulkoistetaan halvan työvoiman maihin.

INFORMAATIOVAIKUTTAMINEN KÄRJISTÄÄ ILMAPIIRIÄ

Valeinformaation ja hybridivaikuttamisen määrä kasvaa ja sitä lietsovat niin toimijat maiden sisällä kuin kansainväliset tahot. Informaatiovaikuttamisen tavoitteena on yhä enemmän aiheuttaa hämmennystä ja eripuraa. Kärjistynyt keskustelu, maalittaminen ja vihapuhe saavat monet vetäytymään yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Tarvitaan vastuullista tiedonvälitystä, informaatiolukutaitoa ja kanavia käydä rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua.

GEOPOLIITTISET JÄNNITTEET LISÄÄNTYVÄT

Maailman valtioiden väliset jakolinjat kärjistyvät ja erilaisten yhteiskuntajärjestelmien väliset erot ja jännitteet korostuvat. Sääntöpohjainen maailmanjärjestys horjuu, etupiirit palaavat ulkopoliittiseen keskusteluun ja asetelmaan kytkeytyy valtataistelu resursseista, kuten kriittisistä metalleista. Omien etujen ajaminen politiikassa lisääntyy. Jännitteinen tilanne lisää epävarmuutta kansainvälisissä suhteissa, markkinoilla sekä ihmisten mielissä. Diplomatian tarve ja konfliktien ehkäisy korostuvat.

NOPEA JA SUORA KANSALAIS- VAIKUTTAMINEN YLEISTYY

Sitoutuminen kansalaisjärjestöjen toimintaan vähenee ja yhä harvempi haluaa vaikuttaa yhteiskunnassa perinteisten puolueiden kautta. Ihmiset, erityisesti nuoret, etsivät nopeita ja suoria vaikuttamisen tapoja. Digitalisaatio ja sen mahdollistamat alustat ja verkostot ovat mullistaneet tiedontuotannon, -välityksen ja hyödyntämisen tapoja. Mikroaktivismi yleistyy ja yhä useammat osallistuvat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sosiaalisessa mediassa. Uusia aloitteita syntyy ja ne leviävät nopeasti.

DEMOKRATIAN HEIKENTYMINEN JATKUU

Demokratian heikentyminen globaalisti jatkuu ja autoritaarisuus lisääntyy. Maailman väestöstä jo 70 prosenttia asuu ei-demokraattisiksi luettavissa valtioissa. Samaan aikaan demokratian aktiivisen puolustamisen tarpeeseen on havahduttu. Demokratian kehittäminen edellyttää määrätietoisia toimia niin osallisuuden vahvistamiseksi kuin päätöksenteon toimintatapojen ja rakenteiden uudistamiseksi.

USKONTOJEN JA IDEOLOGIOIDEN MERKITYS YHTEISKUNNASSA VAHVISTUU

Uskontojen merkitys on globaalisti kasvussa ja uskonnon rooli poliittisen päätöksenteon taustalla voimistunut, esimerkkeinä aborttioikeuksien rajoittaminen uskontoon vedoten tai uskonnollisten puolueiden vaalimenestys eri maissa. Myös suomalaisessa yhteiskunnassa uskontoa on käytetty politiikan ja vaikuttamisen välineenä, esimerkiksi avioliittolain uudistamisen yhteydessä. Perinteisten uskontojen rinnalla nousussa ovat myös uudet ideologiat, kuten posthumanismi ja dataismi.

TEKNOLOGIA MUUTTA TOIMINTATAPOJA

Teknologia kehittyy nopeasti ja muuttaa tuotantotapoja ja toimintamalleja. Yhä useammin asiat automatisoidaan, tuotantoa ja toimintaa hajautetaan, ja vuorovaikutus tapahtuu etänä tai virtuaalisessa ympäristössä.

TEKOÄLYSOVELLUKSET LÄPÄISEVÄT YHTEISKUNNAN

Itseajavista autoista, koneille puhumisesta, räätälöidyistä suosituksista ja muista tekoälysovelluksista tulee yhä yleisempiä. Algoritmeille annetaan yhä enemmän päätäntävaltaa, jolloin myös kysymykset datan keruusta, läpinäkyvyydestä ja vastuusta korostuvat. Tärkeää on myös ymmärrys tekoälyn käyttämän tiedon vinoumista.

DATATALOUS KASVAA

Datatalous kasvaa räjähdysmäisesti. Web 3.0 eli lohkoketjut, metaversumi, datan määrän kasvu, avoimet rajapinnat ja hajautetut palvelut muuttavat tapaamme toimia tietoverkoissa. Datatalouden tulevaisuuteen liittyy suuria odotuksia ja alan kasvupotentiaali on valtava. Suunta on kuitenkin hakusessa: kasvaako digijättien ylivalta vai onnistummeko luomaan datataloudelle luonnon, yhteiskunnan ja yksilön kannalta reilut pelisäännöt?

TERVEYTEKNOLOGIA YLEISTYY

Kannettavat terveydentilaa seuraavat laitteet ovat yleistyneet ja kehittyvät edelleen. Mittausdatan pohjalta käyttäjille räätälöidyt hyvinvointiohjeet ja -palvelut lisääntyvät ja saatavissa oleva tieto mahdollistaa ennaltaehkäisevän terveydenhoidon. Samalla kehitetään uusia hoitomuotoja mm. perimän ja mikrobiomin muokkaamiseen perustuen.

SYNTEETTISEN BIOLOGIAN KÄYTTÖKOHTEET LAAJENEVAT

Synnteettisellä biologialla tarkoitetaan ihmisen suunnittelemaa ja rakentamia biologisia systeemejä, soluja, solun osia tai eliöitä, joita ei löydy luonnosta. Siinä geneettisiä koodeja suunnitellaan tietokoneella, tehdään kemiallisesti vastaavaksi DNA:ksi ja viedään soluun. Sovelluskohteina on mm. rokotteiden kehittäminen, hiilidioksidin sitominen ilmakehästä, synteettisten polttoaineiden tuotanto, uudet materiaalit, äärioloja kestävien kasvien jalostus ja tietojen tallennus.

UUSIUTUVA ENERGIA YLEISTYY

Geopoliittiset jännitteet ja ilmastotavoitteet vauhdittavat energiamurrosta ja siirtymistä uusiutuviin energialähteisiin. Aurinko- ja tuulivoiman käyttö yleistyy ja niiden varastointiin liittyvä akkuteknologia kehittyy vauhdilla. Paljon odotuksia kohdistuu vetytalouteen.

Samalla energiantuotanto hajautuu, kun yhä useampi kansalainen tuottaa itse energiaa ja myy itseltään ylijäävään osan muille.

TEKNOLOGIAN YMMÄRTÄMINEN KOROSTUU

Teknologiaosaamisen merkitys korostuu niin työelämässä kuin vapaa-ajalla. Teknisten valmiuksien rinnalla kasvaa tarve teknologian ymmärtämiselle. Digitaalinen sivistys auttaa arvioimaan verkossa tarjolla olevia sisältöjä, tunnistamaan valeinformaatiota sekä ymmärtämään algoritmeja ja datatalouden toimintaa. Sen avulla voi myös huolehtia omasta turvallisuudesta, oikeuksista ja velvollisuuksista digitalisoituvassa yhteiskunnassa.

TEKNOLOGIA LUO ERIARVOISUUTTA

Teknologian nopea kehitys luo toisistaan erillään olevia teknologisia todellisuuksia. Eri ikä- ja väestöryhmät käyttävät teknologiaa eri tavoin. Yhteiskunnan palveluiden ja toimintojen siirtyessä verkkoon vaarana on, että ihmisten yhteiskunnallinen toimijuus eriytyy.

Teknologian hyödyntäminen vaatii uusia taitoja ja laitteita, joihin kaikilla ei ole varaa. Palveluiden kehittämisessä onkin kiinnitettävä erityistä huomiota saavutettavuuteen ja siihen, että kehitys tapahtuu ihmisten, ei teknologian ehdoilla.

LOHKOKETJUT MUUTTAVAT TOIMINTAA

Lohkoketjut eli hajautetut digitaaliset lokikirjat poistavat tarpeen kolmansille osapuolille, esimerkiksi pankeille, luottamuksen luojina ja luovat pohjan hajautetuille digitaalisille palveluille, jotka toimivat valtiovallasta ja paikallisesta lainsäädännöstä riippumatta.

Niiden päälle voidaan rakentaa mm. rahoituspalveluita, identiteetin varmentaminen ja omistusoikeuden osoittaminen. Ne mahdollistavat myös hajautetut itsenäiset organisaatiot, DAOt, joita voidaan pitää digiajan osuuskuntina.

DATAN KERUU LISÄÄNTYY

Dataa kerätään enenevässä määrin eri ympäristöissä: kaupungissa, teollisuudessa, kodeissa ja ihmisistä älylaitteiden kautta. Kerätyn datan pohjalta luodut digitaaliset kaksoset, eli esimerkiksi teollisuuslaitteiden simulaatiot yleistyvät ja helpottavat mm. huollossa ja tuotannon tehostamisessa. Datan määrän lisääntyessä korostuu tulkinnan ja keruun hyväksyttävyyden merkitys: mistä data oikeastaan kertoo ja miten sitä voidaan hyödyntää vastuullisesti? Kuka datan omistaa ja kenellä siihen on pääsy?

3D-TULOSTAMINEN MUUTTAA TUOTANTOA

Teollisen tason kolmiulotteinen tulostaminen lisääntyy samaan aikaan, kun uusiutuvien ja kierrätettävien raaka-aineiden käyttö 3D-tulostuksessa jatkaa kasvuaan. Erilaisia komponentteja ja varaosia voidaan valmistaa helposti paikallisesti, mikä vähentää esimerkiksi kuljetus- ja varastointikustannuksia sekä ilmastopäästöjä. Tulostamisen mahdollisuuksia hyödynnetään koko ajan uusilla aloilla kuten lääketieteessä.

FYYSISEN JA VIRTUAALISEN MAAILMAN RAJAT HÄMÄRTYVÄT

Ihminen on jatkuvassa vuorovaikutuksessa digitaalisen ympäristön kanssa, kun virtuaalisia sisältöjä voidaan yhdistellä ei-digitaalisiin ympäristöihin eri tavoilla. Aikaisemmin tietokoneen tai puhelimen ruudulta nähdyt asiat muovautuvat osaksi kokemusten maailmaa, kun esimerkiksi puettavat linssit lisäävät virtuaalisen todellisuuden niin sanotun oikean maailman päälle. Jos käyttökokemusta personoidaan voimakkaasti, voi syntyä hyvinkin erilaisia kokemuksia todellisuudesta.

DIGITALISOITUVA MAAILMA ON ENTISTÄ HAAVOITTUVAMPI

Yhteiskuntien teknistyminen tekee niistä aikaisempaa haavoittuvampia sähkönsyötön ja tietoverkkojen häiriöille, kuten sähkökatkoille. Lisäksi erilaiset kyberhyökkäykset voivat halvaannuttaa yritysten tai koko yhteiskunnan toimintoja. Siksi kyberturvasta huolehtiminen liittyy myös huoltovarmuuteen, eli yhteiskunnan toimintakyvyn varmistamiseen kriisioloissa.

KVANTTITIETOKONEET MONINKERTAISTAVAT LASKENTATEHON

Kvanttitietokoneiden kehittyminen mahdollistaa monimutkaisten laskennallisten ongelmien ratkomisen paljon nykyisiä tietokoneita tehokkaammin. Niitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lääkekehitykseen ja uusien materiaalien suunnitteluun. Kvanttikoneiden avulla voidaan myös murtaa nopeasti monet tällä hetkellä internetissä käytössä olevat salausten menetelmät.

KIERTOTALOUDESTA TULEE VÄLTÄMÄTTÖMYYS

Kiertotaloudessa ei tuoteta jatkuvasti uusia tuotteita, vaan hyödynnetään olemassa olevaa mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi pitämällä tuotteet ja materiaalit tehokkaassa käytössä mahdollisimman pitkään. Kiertotalous ei ole vain kierrätystä, vaan myös talouden uusia toimintamalleja ja palveluita, kuten jakamista, vuokraamista, korjaamista ja uudelleenkäyttöä, joiden mahdollistamisessa uusi teknologia on avainasemassa.

KESKUSTELU TALOUDEN SUUNNASTA KIIHTYY

Talouden rakenteiden ja ajatusmallien uudistamisen tarpeesta on kasvava yksimielisyys, mutta uudistamisen laajuudesta on erilaisia näkemyksiä. Keskustelu talouden uudesta suunnasta kiihtyy. Onko tavoitteena talous luonnon kantokyvyn rajoissa vai luontopositiivinen ja ihmisen hyvinvointia lisäävä uusintava talous?

VAURAUUS KESKITTYY JA ERiarvoisuus kasvaa

Varallisuuserot kasvavat niin Suomessa kuin globaalisti. Suomessa vaurain kymmenys omistaa jo liki puolet nettovarallisuudesta, globaalisti vaurain kymmenys pitää hallussaan 75 prosenttia varallisuudesta. Erilaisten yhteiskunnallisten ja globaalien kriisien vaikutukset kasvattavat eriarvoisuutta entisestään.

KULUTTAJAT VAIKUTTAJINA

Kuluttajuus – tai kuluttamatta jättäminen – nähdään yhä enemmän keinona vaikuttaa yhteiskunnassa. Taloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta naisten ja seniorikansalaisten merkitys kulutuspäätösten tekijöinä kasvaa.

YRITYSVASTUU LAAJENEE

Yritykset etsivät aktiivisesti keinoja lisätä toimintansa positiivisia vaikutuksia (kädenjälki) haittojen minimoinnin (jalanjälki) lisäksi. Monen yrityksen liiketoiminta pyrkii osaltaan ratkomaan aikamme kestävyyshaasteita. Vastuullisuusajattelussa voimistuu myös ylisukupolvinen ajattelu. Kansalaisjärjestöt, media, sijoittajat, viranomaiset ja päättäjät edellyttävät yrityksiltä vastuunkantoa ja läpinäkyvyyttä.

TALOUDEN ARVOKETJUJA KEHITETÄÄN KESTÄVÄMMIKSI

Koronapandemia ja geopolitiikan käänteet ovat nostaneet näkyviin riippuvuutemme globaaleista arvoketjuista ja niiden haavoittuvuuden. Kriisit ovat lisänneet tarvetta kestäville arvoketjuille ja huoltovarmuudesta huolehtimiselle. Samaan aikaan ymmärryksemme globaalin talouden ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutuksista on kasvanut ja vahvistanut tarvetta kestäville ja joustaville arvoketjuille sekä kiertotalouden ratkaisuille.

TALOUDEN UUSIA MITTAREITA OTETAAN KÄYTTÖÖN

Vaihtoehtoisista talouden mittareista, kuten ekosysteemitilinpito, aidon kehityksen mittari ja onnellisen planeetan indeksi, ollaan yhä kiinnostuneempia. Talouden kehityksen lisäksi uudet mittarit tuottavat tietoa ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnista ja kuvastavat muutosta arvoissa ja tavoitteissa talousajattelun taustalla.

UUDENLAINEN TALOUSAJATTELU YLEISTYY

Ihmiset haluavat edistää uudenlaista talousajattelua käytännössä. Yhteisomistaminen, tavaroiden vaihtaminen ja erilaiset lainauspalvelut muuttavat markkinoiden toimintaa. Yhteispellot ja lähiruuan suorajakelu tuottajilta kuluttajille yleistyvät.

TYÖ JA OSAAMISTARPEET UUDISTUVAT

Ekologinen jälleenrakennus uudistaa työmarkkinoita. Fossiilisiin energiamuotoihin suoraan tai välillisesti kytköksissä olevia työpaikkoja katoaa. Työtä syntyy uusille aloille ja uusia työnkuvia kehittyä. Ekologisen kestävyys näkökulmat vahvistuvat lähes kaikissa ammateissa. Reilu siirtymä edellyttää yhteiskunnalta tukea työn ja osaamisen uudelleen suuntaamiseen.

YMMÄRRYS TALOUDEN PÄÄOMISTA MONIPUOLISTUU

Talouteen liittyvien resurssi- ja tulovirtojen ohella huomiota kiinnitetään yhä enemmän talouden toiminnalle elintärkeään luontopääomaan, esimerkiksi luonnonvaroihin ja ympäristön laatuun, ja sosiaaliseen pääomaan, esimerkiksi osaamiseen ja yhteiskunnalliseen luottamukseen. Samaan aikaan pandemia, energiakriisi ja ekologinen kriisi ovat nostaneet rahoituksen ja velan roolin taloudessa uuteen tarkasteluun.

PALAUTETTA KORTEISTA

Miten meni? Miltä korttien käyttö tuntui?
Kiitos, kun annat palautetta
– ruusuja tai risuja –
se auttaa meitä kehittämään kortteja paremmiksi.

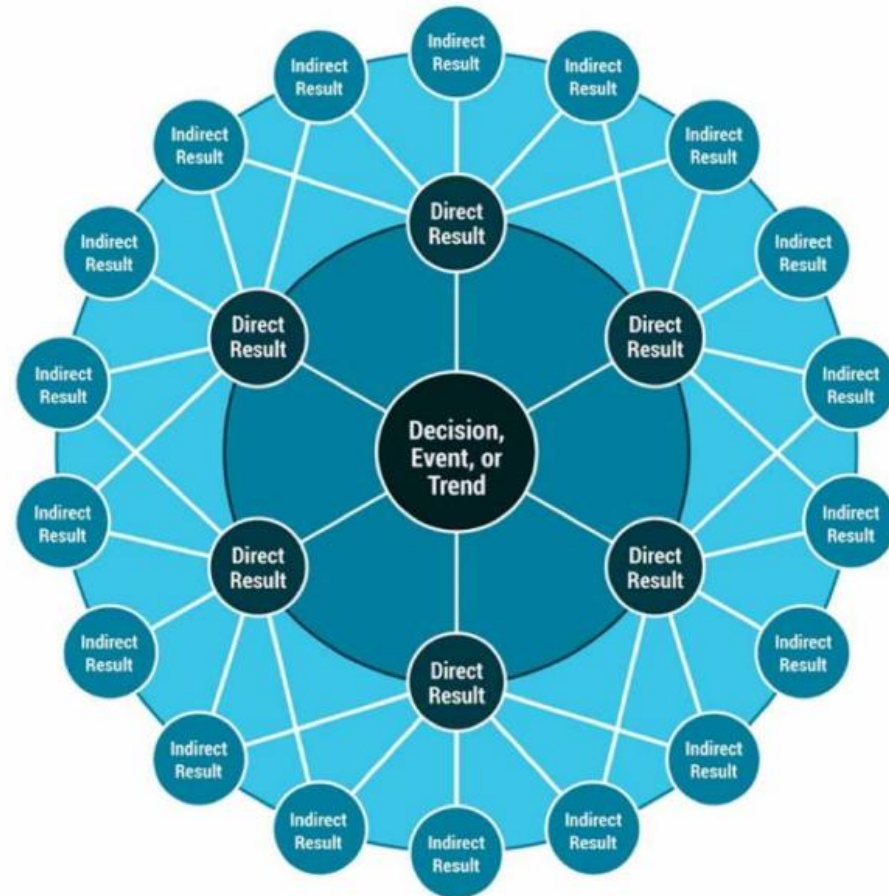
<https://link.webropolsurveys.com/S/6DDE3E4A5FCB3E1B>

Tulevaisuuspyörä ja ennakointi

Tulevaisuuspyörä

- Tukee pohdintoja nykyisten suuntausten tai mahdollisten tulevien tapahtumien vaikutuksista.
- Auttaa järjestelemään ajatuksia tulevista tapahtumista tai suuntauksista.
- Mahdollistaa ennusteiden laatimisen vaihtoehtoisissa skenaarioissa.
- Osoittaa monimutkaiset asioiden väliset keskinäissuhteet.
- Viestii muusta tulevaisuudentutkimuksen tarpeesta.
- Tekee käsitteiden monitahoisuuden näkyväksi.
- Edistää tulevaisuustietoisuuden huomioimista.
- Toimii apuvälineenä ryhmässä toteutettavalle kollektiiviselle ideoinnille.
- Kehittää varautumista tulevaisuuden arvaamattomien tapahtumien varalle.

Menetelmän käyttö aloitetaan nimeämällä tapahtuma tai ilmiö keskimmaiseen ympyrään, jonka jälkeen keskeltä edetään ulommalle kehälle nimeämällä ilmiöön liittyviä suoria sekä näiden kautta ilmiöön kytkeytyviä epäsuoria vaikutuksia.

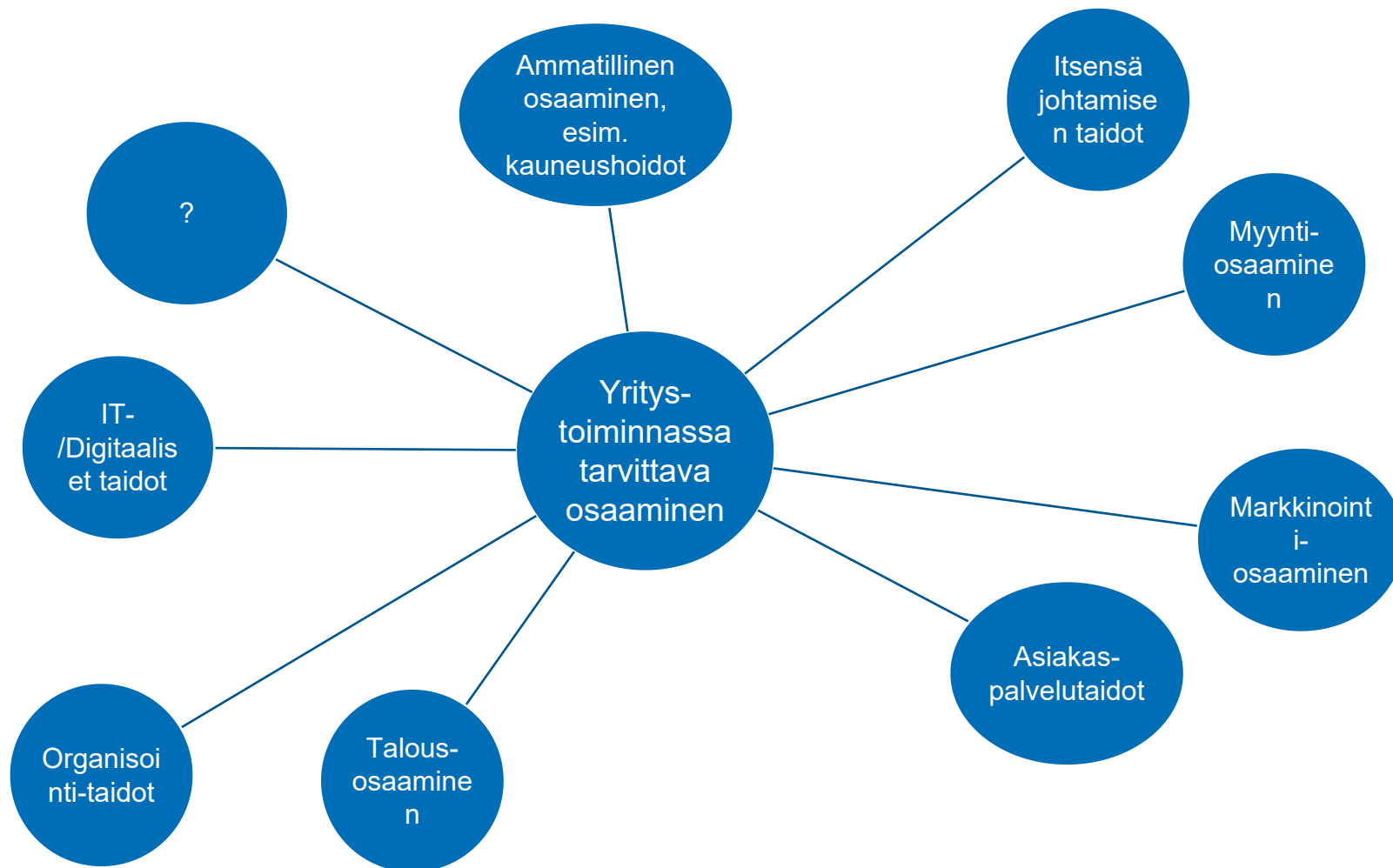
Kuva 5. Tulevaisuuspyörä

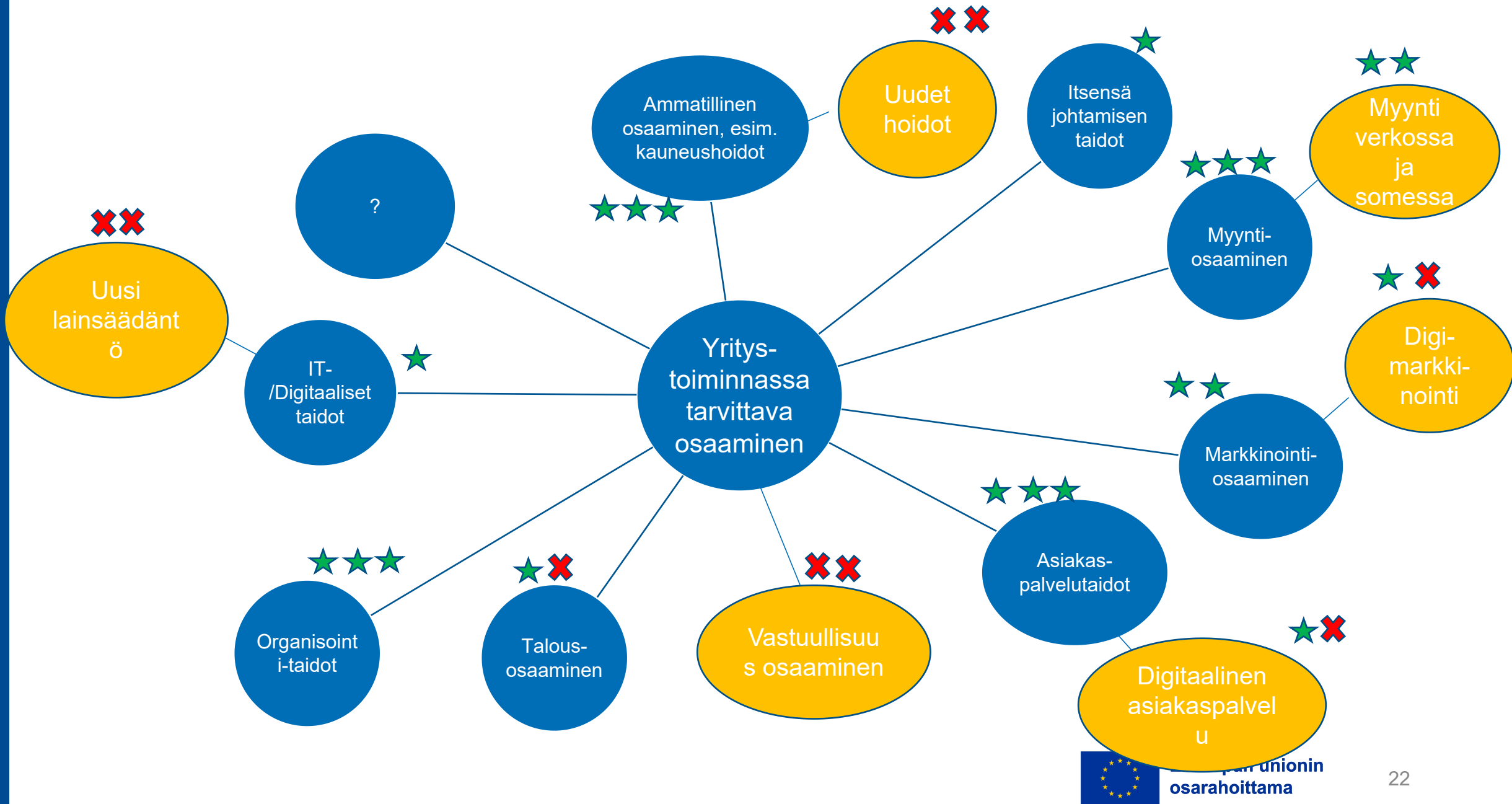
Omasta osaamisesta on pidettävä huolta

- Muuttuvassa ympäristössä on pidettävä huoli siitä, että oma osaaminen vastaa yrityksen tarpeita ja strategian mukaisia vahvuuksia.
- Osaamisen tarve ei pysy vakiona vuodesta toiseen!
- Verkostot: Voinko hankkia jotain osaamista ulkopuolelta?

Esimerkki osaamiskartasta

Osaamisen kehittämissuunnitelma

MITÄ KEHITÄN?	MITEN KEHITÄN?	MILLOIN?
1. Uudet hoidot	Maahantuojan kurssit	Lokakuu 2025
2. Uusi tietosuoja lainsäädäntö	Nettilähteet, maksullinen kurssi	Joulukuu 2025
3. Vastuullisuus-osaaminen	Katso netistä kilpailijoilta, ilmaiset nettikurssit?	Helmikuu 2026
4. Talousosaaminen	Syo kurssi yrittäjän taloudesta	Maaliskuu 2026

Osaamisen kehittämissuunnitelma

MITÄ KEHITÄN?	MITEN KEHITÄN?	MILLOIN?

Verkosto menestyy, jos kaikki voivat hyvin

Tärkeitä kysymyksiä verkostossa toimiville yrittäjille:

- Mitkä ovat verkoston jäsenten toiveet ja tavoitteet? Yrittäjinä ja ihmisinä.
- Mitkä ovat koko verkoston yhteiset tavoitteet? Onko niitä määritelty?
- Miten ylläpidetään verkoston jäsenten motivaatiota ja yhteistyön palkitsevuutta?
- Mitä verkoston jäsenten osaamista voidaan hyödyntää enemmän?
- Voidaanko jakaa tehtäviä jotenkin toisin?

Palvelukokonaisuuden kehittäminen, yhdessä verkoston kanssa

- Asetu asiakkaan asemaan - mitä tuotteesi tarjoaa hänelle?
 - Hyötyä, hauskuutta, hyvinvointia, helppoutta, huolettomuutta... sitä, mitä hän lopulta tavoittelee
- Miten voit kehittää tuotettasi siten, että se tuottaa asiakkaalle juuri sen, mitä hän tavoittelee?
 - Tämä voi tapahtua esimerkiksi jonkin sellaisen lisäpalvelun kautta, jota asiakas arvostaa.

Keskustelu - omia kokemuksia

- Onnistumisen kokemuksia - millä voimavaroilla onnistuitte? Mitä onnistumisen reseptejä voisit jakaa?
- Yrittämisen vaikeat tilanteet -mistä ne ovat aiheutuneet ja mitä ne ovat opettaneet? Miten niihin voisi varautua tai niitä välttää? (Osaaminen, verkostot, jne...)

